

VASKEEKTE

kammermusikk

FRA 22. TIL 28. SEPTEMBER SKAL DET FOR KAMMERMUSIKKELSKERE IKKE FINNES NOE BEDRE STED Å OPPHOLDE SEG I HELE VERDEN, ENN I TRONDHEIM, SIER VEGAR SNØFUGL OG SIGMUND TVETE VIK. 19 ÅR ETTER AT DE SOM UNGE MUSIKKSTUDENTER GRUNNLA FESTIVALEN, ER DE TO FORTSATT HENHOLDSVIS DAGLIG OG KUNSTNERISK LEDER AV TRONDHEIM KAMMERMUSIKKFESTIVAL.

Tekst Ole Einar Andersen

Foto Ole Einar Andersen, Harald Hoffman

Festivalen har i alle år hatt en spennende og annerledes visuell profil. 2014 er intet unntak. Med stikkordet «listen with care» har festivalen og dens byråpartner HK, gjort en kreativ vri på «vaskelappen» vi kjenner fra klesplagg. Ulike artister og konserter har fått sin egen vaskelapp, med symboler som karakteriserer utøvere og musikken.

– Vi tør hevde at festivalen er blitt en nasjonal og internasjonal merkevare, synonymt med guts, energi og langvarige musikkopplevelser. Årets program og artister bør forsterke det inntrykket, mener Snøfugl og Tvette Vik; dessuten skal imaget som kammermusikkfestivalen med det yngste publikummet helst bekreftes enda en gang. Et festivalpass til 950 kroner gir adgang til 16 konserter. Studenter betaler halv pris. Men honnørrabatt opererer de ikke med...

Noe som virkelig har markert Trondheim Kammermusikkfestival på kammerkartet, har vært en årlig nålevende, tilstedeværende, festivalkomponist. Steve Reich, som besøkte festsplene i Bergen i år, var en popu-

lær festivalkomponist og gjest i Trondheim allerede i 2003. Andre festivalkomponister har vært personligheter som James MacMillan, Luciano Berio, George Crumb, Osvaldo Golijov, Sofia Gubaidulina og Lera Auerbach. Hun ble forresten veldig imponert over festivalen i fjor. Etter en uke i Trondheim brukte Auerbach ord som «fantastisk, innovativ, fryktløs og ungdommelig» for å beskrive den. I år er det den finske Kaija Saariahos (62) tur. Elleve av hennes verk, fra duetter og kammerverk til orkesterstykker og opera, skal fremføres under festivalen – med komponisten til stede.

FESTIVALPROFILER

Fiolinisten Ola Kvernberg er en av årets festivalprofiler. Sammen med TrondheimSolistene byr han på en nypremiere på en kraftig revidert versjon av *Mechanical Fair* som han skrev for Kongsberg Jazzfestival i 2013. Verket er sterkt inspirert av Stravinskys *Vårofferet*. Kvernberg spiller i tillegg en «skyt fra hofta»-konsert med Knut Reiersrud.

Forfatteren Carl Frode Tiller er aktuell i høst med siste bind i trilogien *Innsirkling*. Etter en samtale

om betydningen av improvisasjon i skriveprosessen, vil Tiller lese utdrag fra alle *Innsirkling*-bøkene, med musikalske kommentarer fra en av landets fremste improvisasjonsmusikere, Stian Westerhus.

Festivalen byr også på det stor-skala spektakulære, med utendørsforestillingen *Mekantonia II*, en av årets Hedda-prisvinnere, som Circa Teater og Alpaca Ensemble fremfører i Dokk-parken, til dels høyt over bakken. Forestillingen, som vises senkvelds kl. 22.00, forteller historien om Nedre Elvehavns forvandlig fra slit, stål og industri til kulturell møteplass. *Mekantonia I* ble en kjempesuksess i 2012; den nye versjonen blir enda mer storslått og visuell. *Mekantonia II* fremføres to kvelder på rad, og er dessuten en gratisforestilling, åpen for alle, som en gave fra festivalen til byen og publikum.

30 KONSERTER – 100 MUSIKERE

Kjernevirksomheten, den «tradisjonelle» kammermusikken, er solid ivaretatt gjennom ensembler som Atos Trio, en av vår tids mest anerkjente klavertrioer. Mange gleder seg til gjenhøret med franske Van Kuijk

Listen with care, er årets oppfordring. Med en fiks vri på «vaskelappen» får publikum gjennom symboler anvisning på hva som venter

Kaija Saariaho er årets festivalkomponist

Ola Kvernberg har nypremiere på sitt verk *Mechanical Fair* – nå med TrondheimSolistene

Fiolinisten Daniel Hope ble publikumsfavoritt sist han gjestet festivalen – i år er han tilbake

Quartet som gikk seirende ut av fjorårets kammermusikkonkurranse (TICC) hvor de ble store publikumsfavoritter.

Det går fortsatt gjetord om fiolinisten Daniel Hopes opptreden under festivalen i 2010. I år vender han tilbake til Trondheim. Denne gangen gir han blant annet nytt liv til *De fire årstider* gjennom *Vivaldi Recomposed*. Den tyske filmkomponisten Max Richters har remikset Vivaldi spesielt for Hope, som fremfører verket sammen med TrondheimSolistene.

Fire internasjonale klavertrioer kommer til årets akademi (Trondheim International Chamber Music Academy), som alternerer med festivalens konkurranse. I tillegg til å motta undervisning på øverste hyll, skal trioene også delta på noen konserter. Kammermusikken kommer dessuten helt hjem under festivalen. Nytt av året er en serie daglige «Hjemme Hos»-konserter, hvor publikum samles i private hjem med fra 10–40 publikumsplasser.

Totalt omfatter festivaluken et 30-talls konserter og over 100 musikere.

I tillegg til allerede nevnte kunstnere, deltar blant andre Det norske Solistkor, folkemusikerne Gjermund og Einar Olav Larsen, Trondheim Sinfonietta, Trondheim Symfoniorkester, Armida Quartet og sangerne Daniel Belcher og Monica Groop.

FESTIVALKOMPONIST

– Musikken min har alltid høstet kritikk, forteller festivalkomponisten Kaija Saariaho. Gjennom bruk av elektronikk og nye fremførings-teknikker har hun i høy grad influert dagens klassiskmusikalske lydbilde. I 2011 fikk hun Grammypris for operaen *L'amour de loin* som også skal vises i Trondheim under festivalen. Senest i mai og juni var det verdens- og europapremierer på hennes verk *Maan varjot* for orgel og orkester.

– Hva er musikken din særlig kritisert for?

– I begynnelsen bare på grunn av at jeg var kvinne. Så var det bruken av teknologi. Senere følte noen at jeg

hadde forrådt modernismen. Etter at jeg begynte å skrive operaer, er også de kritisert kraftig. Selv føler jeg bare at jeg følger min egen sti og at jeg ikke kan tilfredsstille alle – og det er slett ikke noe mål for meg heller, sier hun.

Saariaho spilte selv tidlig både fiolin, klaver og orgel, men valgte å bli komponist og ikke instrumentalist. Det måtte bli slik.

– Så lenge jeg kan huske, har jeg elsket musikk, forteller hun. Som barn og ungdom var hun imidlertid meget sky og beskjeden. Hun behersket instrumentene godt, men var ukomfortabel med å opptre og spille offentlig.

– Jeg dannet meg bilder av musikk helt siden jeg var ganske ung. Senere ble jeg opptatt av å lære hvordan jeg kunne realisere disse bildene og forestillingene i musikk. Å komponere ble dermed og derfor veldig viktig for meg. Jeg ville ikke bruke livet mitt til noe annet.

– Ikke alle er like fortrolig med klassisk samtidsmusikk. Hvordan vil

du beskrive din musikk til en person som lurer på om han/hun skal kjøpe billett til en konsert med Saariaho på plakaten?

– Det er mange måter å uttrykke seg på musikalsk. Generelt sagt, er det musikkens rikdom. Min musikk er født og bygget på den vestlige musikkulturen; slik jeg ble født med gener fra mine foreldre. På disse røttene har jeg bygget livet mitt, og musikken min. Den er forskjellig fra tidligere/eldre musikk, fordi jeg lever i dag. Hvis du reiser til et land med et fremmed språk, venter du ikke å forstå språket første dag. På samme måte har det seg med musikk. I og med vi ikke har moderne klassisk musikk – samme hva du kaller den – i ørene særlig ofte, må vi utsette oss for den og gjøre oss kjent med den.

ÆRLIG OG EKTE FINSK

Kaija Saariaho er i sannhet en internasjonal komponist, men er hun fortsatt finsk i hjerte og sjel?

– Hele min barndom og ungdom bodde jeg i Finland; den avgjørende

fasen i livet, hvor din grunnleggende identitet blir utviklet. Det er da du tar til deg basisverdiene og oppfatter omgivelsene umiddelbart, uten å analysere dem. Du bare suger inntrykk og absorberer omgivelsene med alle dine sanser, sier Saariaho. Alt som fikk prege meg da, bærer jeg fortsatt i meg. Jeg har ikke noe behov for å endre min nasjonale identitet. Å være finsk, betyr for meg å være ærlig, direkte og på utkikk etter de ekte og dypeste uttrykk i musikken min, sier hun. Men om noe av denne bakgrunnen kan oppdages og høres i musikken hennes, er et annet spørsmål.

– Kanskje i sammenhengen jeg lager i mitt sinn mellom lyd og lys? Eller alvoret i de fleste av mine verk? Eller den langsomme musikalske utviklingen i verkene? Jeg er uansett neppe den beste til å analysere de mulige hørbare forbindelsene mellom nasjonalitet og musikk, mener hun.

– Sibelius er fortsatt for de fleste den store og mest kjente komponisten fra Finland. Føler du deg på noen

måte i slekt med ham og hans musikk, og står du i gjeld til ham?

– I Finland er Sibelius' musikk allestedsnærværende. Det er komplett umulig ikke å bli kjent med den. Sibelius var derfor alltid en del av Finland for meg. Bare senere, som ung voksen, begynte jeg profesjonelt å tenke på ham som komponist og ble interessert i hans tekniske og musikalske løsninger. Jeg elsker og beundrer hans musikk. Sibelius rører meg dypt, uten at jeg har noen følelse av «gjeld» eller et veldig nært forhold, forteller festivalkomponisten.

Saariaho står på plakaten allerede under den offisielle åpningskonserten i Nidarosdomen.

www.kamfest.no ●

OLE-EINAR ANDERSEN, skribent og fotograf, har vært kulturjournalist i *Adresseavisen* i 37 år, nå presse- og mediekontakt for Trondheim Kammermusikkfestival. Utgivelser: «Arve Tellefsen: *Æ må jo spæll*» (Aschehoug Forlag 2013). «*Rå musikalitet mellom perfeksjon og pasjon*» (25 års jubileumshefte for TrondheimSolistene 2013).